

Kielitietoinen varhaiskasvatus ja esiopetus – työpaja

9.1. ja 10.1.2019
Noora Rantanen

Tervetuloa!



Keskustele, kommentoi, kerro!

- Työpajan aikataulu 12.30-15.30, tauko n. 14.00

Aiheet:

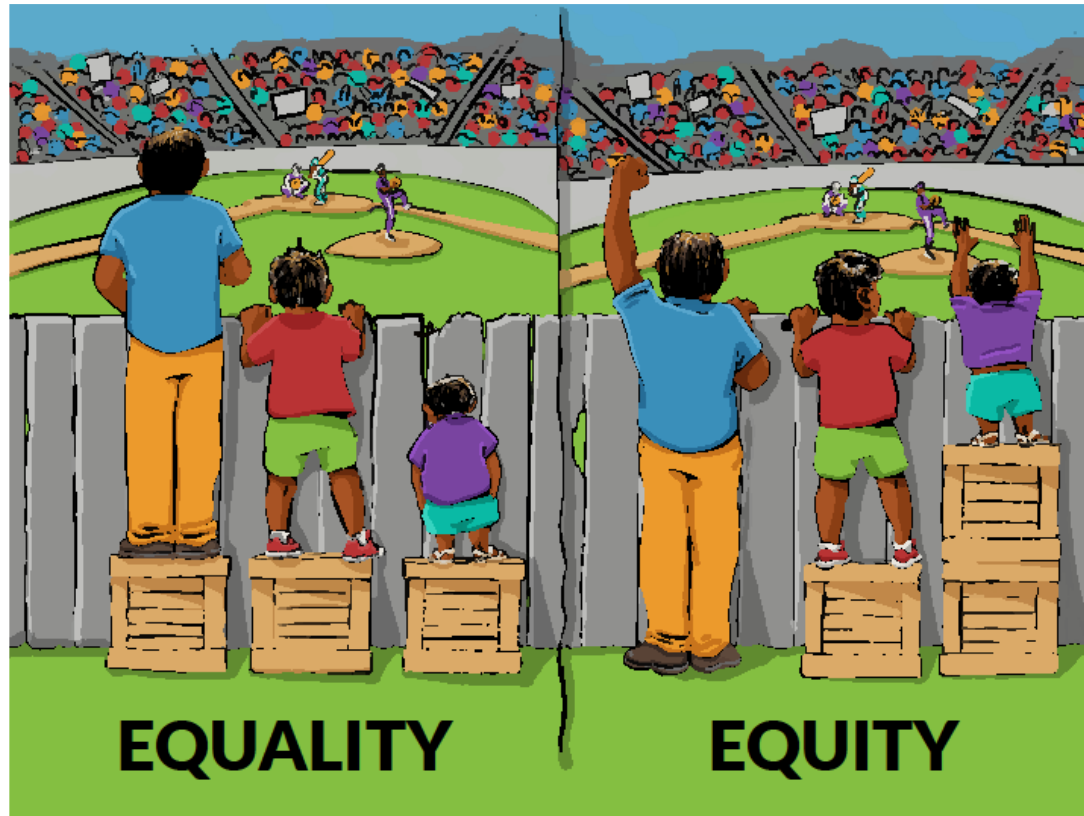
- Maahanmuuttajataustaisten lasten kotouttamisen kehittämishanke lyhyesti
- Alustus: **Kielitietoinen** varhaiskasvatus ja S2 varhaiskasvatuksessa
 - Yleistä teoriaa ja toiminnan lähtökohtia
- Opetusmateriaalien ja tuokioideoiden läpikäyntiä yhdessä
 - **Kielinappu**: musiikki ja laulut kielen opetuksessa
- Opetusideat jatkuu+ iPad-sovellukset (Lukulumo)
- **Monikielinen** varhaiskasvatus: vinkkejä monikielisyyden ja oman äidinkielen tukemiseen
- Kulttuuritietoisuudesta pähkinänkuoressa
- Infoa kevään koulutuksista
- Oman ryhmän mahdollisuuksien pohdintaa
- Keskustelua ja palautetta
- **Alkukeskustelu:**
 - *Kuka olet, mistä päiväkodista ja ryhmästä, onko ryhmässänne paljon S2-lapsia?*

Syksyn kuulumiset lyhyesti + Pari sanaa projektista!

- **Maahanmuuttajataustaisten lasten kotouttamisen kehittämishanke (OPH, 2018-2019)**
 - Nooran työpanos peruskoulu, varhaiskasvatus, nivelvaiheet
- **Hankkeen tavoitteet varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen osalta: pysyvät kielitietoiset (ja kulttuuritietoiset) toimintatavat, S2-opetuksen lisääminen ja juurruttaminen, henkilöstön osaamisen ja tietotaidon kartuttaminen, yhteistyön lisääminen**
 - Pedanet-sivuille materiaalia matkan varrella: <https://peda.net/rauma/mk>
→ Varhaiskasvatus ja esiopetus
- **Syksyn kuulumiset:** opetus- ja konsultaatiokäynnit ryhmissä, S2-suunnitelman luonnostelu
 - Viikottaista opetusta osassa ryhmistä, osassa harvemmin
- **Kevään suunnitelmat:** edellä mainittu + koulutukset + kehittämis- ja suunnittelutyö
 - S2-suunnitelma
 - Ol niingon gotonas -materiaalin päivittäminen
- Ensi vuoden suunnitelmat: arvioidaan yhdessä hankkeen ohjausryhmän kanssa lukuvuoden 2018-2019 kokemusten pohjalta → mikä toimii parhaiten

Kielitietoinen varhaiskasvatu s: Miksi ja miten?

- Miksi S2-lasten huomiointi on tärkeää?
 - Yhdenmukainen kohtelu vs. yhdenvertainen kohtelu
- S2-opetus ja koko ryhmän kielitietoinen opetus – mikä ero?
- Mitä muuta kuin suomen kielen opettaminen kuuluu kielitietoisuuteen?



Kuva: "Interaction
Institute for Social
Change | Artist: Angus
Maguire."

Kuidas õppida teist keelt?



- Etappide kaupa: tihti näiteks 1) oma keelt rääkides 2) vaikne hooaeg („passiivne“, sisend), normaalne 3) kuulmise kordamine (ei pruugi tähendada tähendust) 4) nimetusetapp, üksikud sõnad 5) sõnad kombineerivad, mitmekeelsed väljendid 6) kirjeldav kõne, painutamine, õpib rohkem...
- Keel õpib **kasutuses**
- Efektivsemad laused kui sõnad
- **Funktsionaalselt**: tehes ja rääkides
- Osalemine ja kaasamine
- **Modelleerimine**: eakaaslased ja täiskasvanud
- **Kuidas tunned oma õpetaja võõrkeeli? Mõelge näidetele! → Rääkige paariga!**

”Miten toista kieltä opitaan?”



...Miltä ”Viro2”-kuuntelijana oleminen tuntui?

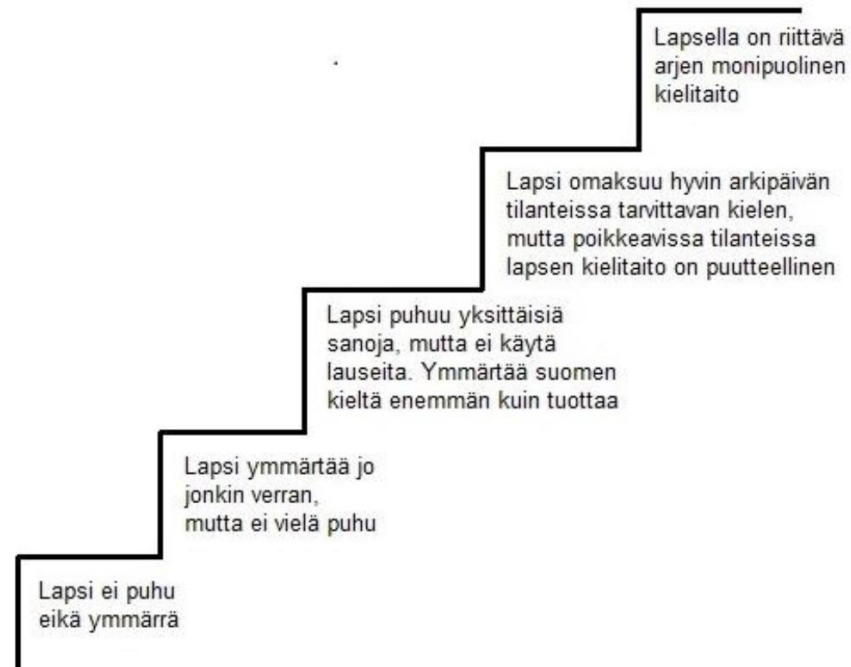
- *Alkuintro: opettajälähtöisesti ja ilman kuva-/kontekstitukea vieraan kielen seuraaminen on hyvin raskasta! Mikä muu vaikeutti ymmärtämistä?*
- ”Vaiheittain: usein esim.
 - 1) oman kielen puhuminen
 - 2) hiljainen kausi (”passiivinen”, input) → normaalia, alle 6 kk
 - 3) kuullun toistaminen (ei välttämättä ymmärrä merkitystä)
 - 4) nimeämisvaihe, yksittäiset sanat
 - 5) sanojen yhdistely, monisanaiset ilmaisut
 - 6) kuvaileva puhe, sanojen taivuttaminen,...
- Tehokkaammin **fraaseina** kuin sanoina → *sanatasolta on usein lähdettävä liikkeelle, mutta opittu aines kannattaa pyrkiä mahdollisimman nopeasti yhdistämään konteksteihin ja kokonaisuuksiin*
- Kieltä opitaan **käytössä** (funktionaalinen oppimiskäsitys vs. formaalinen)
 - **Toiminnallisesti:** itse tekemällä ja puhumalla
 - Osallistuminen ja osallistaminen
 - → pienet lapset kielenoppijoina onnellisessa asemassa!
 - **Mallioppiminen:** vertaiset ja aikuiset (kiinnitä huomiota omaan puheeseen)

Kielitietoinen varhaiskasvatus (5 min)

- **Miten itse koet oppineesi vieraita kieliä? Mieti esimerkkejä! (koulun oppitunnit, ulkomailla asuminen, vapaa-aika) Miten toisen ja vieraan kielen oppiminen eroavat toisistaan?**

Kielen oppimisen osa-alueet ja vaiheet

“Kommunikointikielitaidon oppii parissa vuodessa, riittävän opiskelukielitaidon saavuttaminen kestää 5-7 vuotta”



S2-kielitaidon kehityksen portaat, havainnollistus Ylöjärven varhaiskasvatuksen S2-suunnitelmasta

Kielitaidon osa-alueet

Kielitaidon kämmenmalli



- **→ Missä sinun ryhmäsi S2-oppilaat menevät tällä hetkellä?**

Toisen kielen oppimisesta

- Mikä vaikuttaa?

- Oman äidinkielen taso + tukeminen
- Opetusmenetelmät ja toimintatavat
- TOISTO; systemaattisuus
- Oppimisvalmius: huomaa horjuvat ilmaukset!
- Huomioi opetettavan sanaston merkityksellisyys ja lähtökielen vaikutus
- Motivaatio

Maahanmuuttajalapsilla koulussa kantaväestöä keskimäärin heikommat oppimistulokset → Miksi?

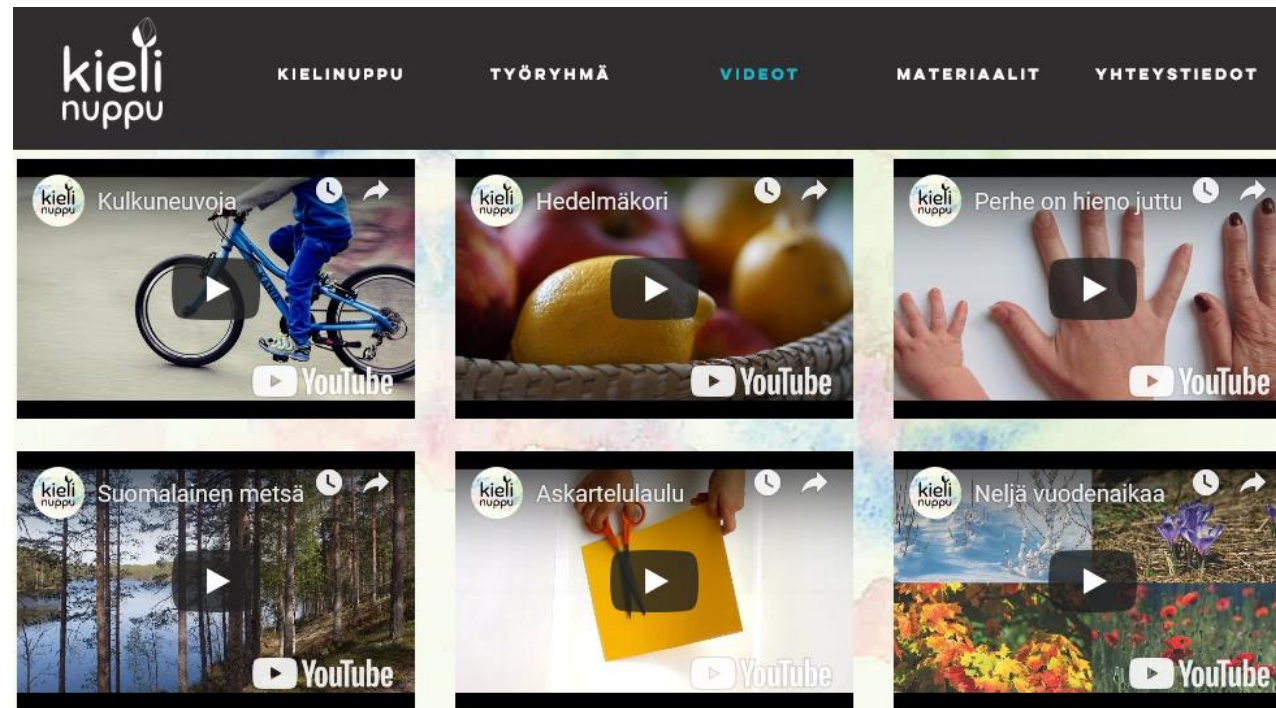


Kielen oppiminen vakassa ja eskarissa vs. koulussa → Mikä on erilaista?

- varhaiskasvatuksen monet sisäänrakennetut toimintatavat tukevat ja mahdollistavat hyvin toiminnallista oppimista
- Puhuttu kieli korostuu suhteessa kirjoitettuun kieleen

Musiikki kielen opetuksessa: Kielinappu

- <https://www.kielinappu.fi/>
- Laulut ja laulaminen tukevat kielen oppimista Kuuloaisti muistijäljen tukena
 - Osallisuus, toiminnallisuus, toisto
 - Laululeikkien keksiminen yhdessä lasten kanssa
- Miten hyödynnätte lauluja omassa ryhmässänne?
- Muista laulujen kuvittaminen ja havainnollistaminen! KOV-verkkokansiossa valmiiksi kuvitettuja lauluja, omia saa lisätä



Kielellistä kehitystä tukevan arjen peruspilarit 1/3:



- Kaikki puhuttu (ja kirjoitettu) kieli on lapsille kielen oppimisen mallia ja materiaalia
- Kaikki arjen tilanteet oppimistilanteita, kaikki aikuiset kielen opettajia
- Huomion kiinnittäminen omaan puheeseen
 - Selkeät lauserakenteet
 - Yleiskielen mukaisuus
 - Välttä: vaikeat lauseenvastikkeet, vahva murteellisuus, pitkät synonyymijonot, moniosaiset ohjeet
 - Pronominien sijaan "toi, tonne, tää, nää" pyri käyttämään asioista niiden tarkkoja nimiä "Laita kirjan hyllyyn" vs. "Laita toi tonne"

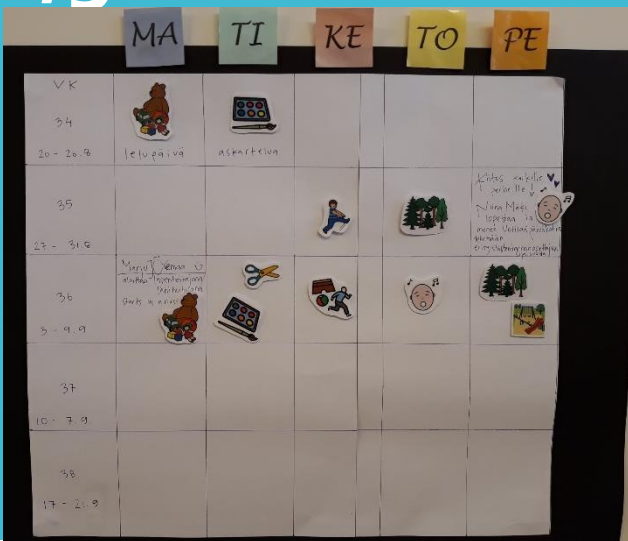
2018

SYYSKUU



Kielellistä kehitystä tukevan arjen peruspilarit 2/3:

- Arjen kuvittaminen ja valokuvat konkretisoivat rutiineita erityisesti maahanmuuttajalapsille
- Panostetaan hienosti monessa ryhmässä! 😊
- Myös mm. laulujen kuvittaminen



- + *Erityinen hyöty:*
 - Tietoa myös vanhemmille
 - → Valokuvat kotiin hyvä idea
 - → Lapsi voi kuvien avulla kertoa vanhemmille päivästä
 - Suomalaisen varhaiskasvatuksen erot suhteessa mahd. aiempaan kotimaahan



Kielellistä kehitystä tukevan arjen peruspilarit 3/3:



- Oikean muodon mallittaminen vs. korjaaminen
- Huomioi **horjuvat ilmaukset** oppimisen resurssina
 - Lähikehityksen vyöhyke, oppimisen herkkyykskaudet
- Rikastetaan kieltä asteittain ja ikätasolle sopivasti, kerrataan ja toistetaan
- S2-opetusta ei tarvitse ajatella arjesta irrallisena tai S1-lapset poissulkevana
 - Parhaimmillaan kiinteä osa arkea ja enemmän toimintatapa kuin poikkeusjärjestely
 - Ei silti tarkoita, ettei S2-oppimista tulisi suunnitella, toteuttaa, arvioida & dokumentoida
- **Sallitaan ja arvostetaan monikielisyyttä**
 - Jos lapsi puhuu sinulle esim. englantia, voit vastata suomeksi
 - Osoitetaan kiinnostusta lasten omia kieliä kohtaan (lisää monikielisyydestä myöhemmin!)

Onko suomi vaikea kieli?

- Riippuu puhujan äidinkielen / äidinkielten eroista ja yhtäläisyyksistä suomen kanssa
- Äännejärjestelmä
 - Suomen oppimista helpottaa mm. kirjain-äännevastaavuus ja sanajärjestyksen vapaus
- Synteettisyys vs. analyyttisyys: *on my table vs. pöytä-llä-ni*
- *Miksi lapsi sanoo:*
 - Minä **syösin**?* vs. "minä söin"
 - *Metsässä on siilet, hirvit ja kivit**
 - *Mennään illalla kauppasta** vs. "kauppaan"

Suomen kielen ominaispiirteitä

- sanavartaloiden muuttuminen:
- 25 eri sanatyyppiä
- 6 erilaista verbityyppiä
- astevaihtelu (k-p-t)
- vokaaliharmonia, etu- ja takavokaalit
- pitkät ja lyhyet äänne (a – aa, t – tt)
- synteettisyys (paljon suffikseja sanassa)

ASTEVAIHTELU

Typppi A: Sanan lopussa on a, o, u, i, ä, ö, y

Yksikkö	Monikko		
Vahva	Heikko		
katto_	katot		

Konsonanttiparit:

Vahva	Heikko		
kk	kukka	k	kukat
pp	nsppi	p	nsjat
tt	hattu	t	hatut
k	laki	-	lakit
p	lupa	v	luvut
t	sota	d	sodiat
nk	lanka	ng	langat
mp	kampa	em	kammat
ll	silta	ll	sillat
nt	ranta	nn	rannat
rt	paria	rr	parit

Typppi B: Sanan lopussa on ä tai konsonanti

Yksikkö	Monikko		
Heikko	Vahva		
vaasi_	vaatteet		

Konsonanttiparit:

Heikko	Vahva		
k	liike	kk	liikkeen
p	saapas	pp	saappaan
t	osasto	tt	osasteen
-	koe	k	kokeen
v	varvas	p	varpaan
d	saisie	t	saitteen
ng	kangas	nk	kankaan
mm	hammas	mp	hampaan
ll	allas	ll	allaan
nn	rante	nt	ranteen
rr	mure	rr	murteen

ERI TAVUUN

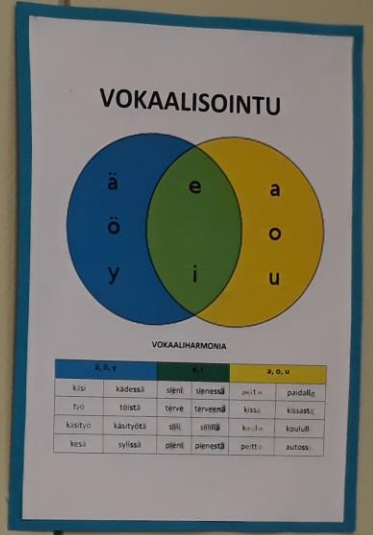
h - h	j - j
k - k	n - n
m - m	
p - p	r - r
t - t	s - s
v - v	

pöl-lö tar-ra kort-ti

SAMAAN TAVUUN

aa	ee	
ii	oo	uu
yy	ää	
	öö	

myy-dä
pää
uu-ni



ÄÄNNE /k/
KIRJAIN k
TAVU kis-
SANA kis-sa
LAUSE Kissa on iloinen.
VIRKE Kissa on iloinen, koska hänellä on ystävä.

(Miksi S2 on erilainen kieli kuin S1? → ei koulutusmateriaalia, vain kotiläksynä kiinnostuneille! 😊)

- **Astevaihtelu (ns. k-p-t -vaihtelu)**
 - Turku, Turkua, Turkuun; Turu-ssa, Turu-sta...
 - 'Mikko, Mikkoa, Mikosta, Mikkoon, Mikolle... (vahva aste jos sana on nominatiivi, partitiivi ja illatiivi)
- **24 sanatyyppiä (nominitt)** – määrittyy sanan viimeisten kirjainten mukaan, esim. kaikki *-nen* -sanat taipuvat samalla tavalla, mutta aina sanatyyppiä ei voi tunnistaa esim. *-i* -sanoja on useita eri tyyppisiä → väärä taivutus usein väärä analogia
 - Hirvi → hirveä, hirviä
 - Kivi → kiveä, kiviä
 - Rivi → riveä, rivijä
 - Siili → siileä, siilijä
- **5 verbityyppiä:** määrittyy perusmuodon päätteen mukaan ja taipuvat eri tavalla → väärä taivutus usein väärä analogia
 1. **ASUA**
 2. **JUODA**
 3. **OLLA/MENNÄ**
 4. **HALUTA**
 5. **TARVITA**
 - 'Minä luken; minä puken'
 - LUKEA, PUKEA (Luen; puen; luet, puet; lukee; pukee; →)
 - 'Minä ajatelen'
 - AJATELLA (Ajattelen, ajattelet, ajattelee...) →
 - "Eilen mä söisin ja joisin" vs. "Eilen mä pelasin"
- **Rektiot**, esim. ostaa kaupasta vai ostaa kaupassa, ovat usein erilaisia eri kielissä ja oppijan näkökulmasta suhteellisen sattumanvaraisia
- **Objektin sija** (esim. söin 'pizzaa/pizzan/pizzat/pizzoja') koetaan usein yhdeksi suomen vaikeimmista opittavista asioista

Sanaston monipuolis- tamisesta



- **Esineiden ja asioiden nimien lisäksi tärkeä harjoitella mm.**
 - Verbejä ja verbifraaseja
 - Ajan- ja paikanilmauksia (ennen, myöhemmin, edessä, takana...)
 - Adjektiiveja, vertailua ja adverbeja (millainen? Miten?)
 - **Tunnesanat** tärkeitä! → *huomioi myös kulttuurisidonnaisuus*
 - Materiaalina mm. vahvuuskortit, Mielensterveysliiton sivuilta tunnekortit <https://www.mielensterveysseura.fi/fi/julisteet-ja-kortit/tunnekortit-varhaiskasvatukseen>, Papunetin pelisivuilla Tunteet-peli, tunteiden esittämistä pantomiimina, Avainsanoja-kirjan korttipohjat
- Käsitteellisen ja abstraktin sanaston osuus korostuu koulussa
 - Oppimisen haasteiden ennaltaehkäisyä, ilo irti herkkyykskausista!
- Lähtökohtaisesti sanaston opettaminen helppoa + hauskaa ja osittain jo sisäänrakennettuna moniin varhaiskasvatuksen toimintatapoihin, **MUTTA** S2-lasten kohdalla vaatii silti hieman lisää suunnittelua ja systemaattisuutta
- **Sanaston käsittelyä kannattaa suunnitella konkreettisesti**
 - Esim. viikon sanat, 5-10 sanaa, näkyville päiväkotiin, kieliryhmissä harjoittelu + kielivihkojen kautta myös kotiin
- *Tarkastele aihealuelistaa: mitä sanastoaihealueita olette jo käsitelleet ryhmäsi kanssa?*
 - *Mitä ette vielä? → tavoitteita ja ideoita keväälle!*

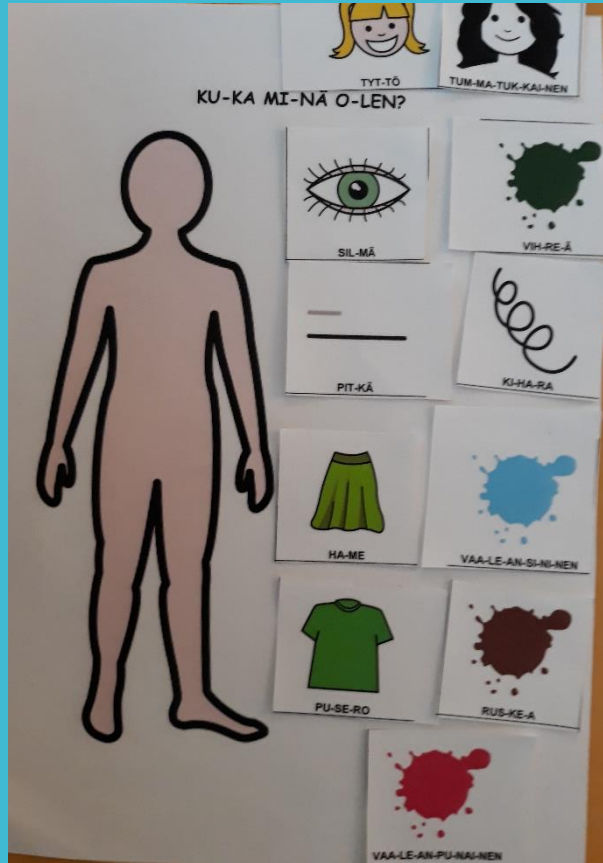
Millaista sanastoa tarvitaan? Ajankäytön suunnittelu?

Esimerkkinä: Turun varhaiskasvatuksen S2-vuosikello

(huom lapsen taitotaso)



Erilaisia tehtäväideoita sanaston oppimiseen:



- **Kuvasuunnistus**, mukaan äänteiden opettelu esim. eskareilla (kuvien paikoista löytyneistä äänneistä voi muodostua sana)
- **Onkimistehtävät**: ongitaan sanoja, alakäsitteitä, äänneitä...
- **Salapoliisipeli: Värit, vaatteet, ulkonäkösanat**
 - → Yksi lapsista salapoliisi, joka menee toiseen huoneeseen
 - → Muut valitsevat sillä aikaa joukostaan yhden rosvon
 - → Muodostetaan yhdessä johtolangat rosvon ulkonäöstä kuvina: millaiset vaatteet, hiukset, silmät?
 - → Salapoliisi palaa huoneeseen ja yrittää päätellä rosvon vihjeiden perusteella
- Myös **Arvaa Kuka -peli** opettaa ulkonäkösanoja
- **Kapteeni käsklee...** → verbit, tekeminen
- **Tuo minulle -peli** → esineiden nimet, värit, adjektiivit
- **Tarinan muodostaminen yhdessä**
 - Välineinä esim. tarinanopat, korttipakka (esim. Alias) tai Oppi & Ilo -sarjan Minä itse kerron tarinan -peli
 - Mielikuvitus, oma tuottaminen, lauseenmuodostus



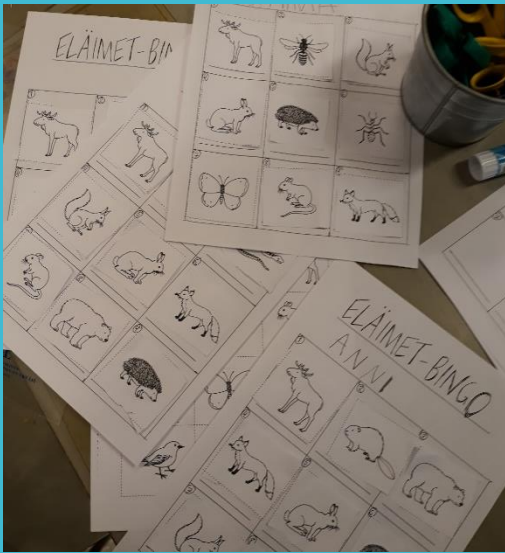
Toiminnallinen sanametsästys



- Sanaston (teemasanasto) harjoitteluun
 - Kuvia esim. Aamu-kuvasanakirjan sivuilta tai Papunetistä
- Lapsilla mustavalkoinen kuvasanasto, jota vastaavat värikortit etsitään eri puolilta huonetta ja täydennetään vastaavat värikoodit mustavalkoiseen sanastoon
 - Alaspäin & ylöspäin eriyttäminen: omaa sanastoa saa pitää mukana vs. oma sanasto odottaa lasta pöydällä
- Valmiin tehtävän jälkeen sanojen avulla voidaan pelata esim. muistipeliä tai Aliasta
- → **On tärkeää, että opittuja sanoja käytetään harjoittelun jälkeen sopivissa konteksteissa ja lauseissa, jotta ne eivät jää irrallisiksi ja niiden merkitys konkretisoituu!**
- Parhaimmillaan lukemaan harjoittelevilla eskareilla
 - Sanan toistaminen hiljaa mielessä ennen ja jälkeen oikean kuvan löytämistä
 - Sanan ja kuvan vastaavuus, sanan mielessä pitäminen etsimisen aikana tehostaa muistijälkeä



Sanasto- bingot



- Teemasanaston harjoitteluun
- Lapset sijoittelevat kuvat tai sanat ruudukkoon haluamassaan järjestyksessä
- Bingon sanat käsitellään vihjeiden avulla, korttipakasta nostamalla tai laulun / lastenohjelman sanoja kuuntelemalla
 - Esim. eläinbingossa Kielinupun suomalainen metsä
- Bingo hauska tapa bongaila myös pitkäkestoisemmin mm. vuodenaikojen merkkejä, säätiloja tai pihan tapahtumia
 - Värinauttien tulostettavat bingot



Toiminnalliset sadut: keskittyvä kuunteleminen

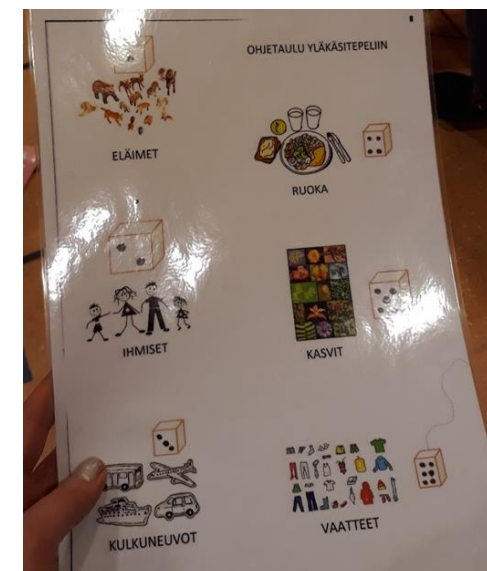


- **Harjoitellaan: tarkka kuunteleminen, satuun keskittyminen, sanojen tunnistaminen**
- **Idea: Kielipalikat-blogista, jossa 4 valmista vuodenaikasatua. Voi toteuttaa millä tahansa omalla sadulla + Papunet-kuvilla**
- Opettaja lukee lyhyen tarinan, josta painottaa alleviivattuja sanoja
- Alleviivatut sanat jaettu lapsille kuvina → lapsen tehtävä kuunnella, milloin oma sana mainitaan ja lisätä se kronologiseen kuvasarjaan
- Lopuksi satu käydään kuvien avulla yhdessä läpi ja kerrotaan omin sanoin
 - Teemaa voidaan jatkaa esim. piirtämällä tai leikkimällä
- **Metodin variointi:**
- **1. Lapset tekevät omia satuja saamistaan kuvakorteista**
 - *Tuottamistaidot, kertova puhe, lauseiden muodostaminen*
- **2. Kuunnellaan satu tai laulu ja kukin lapsi järjestää sadun kaikki kuvat kuulemansa mukaiseen järjestykseen**
 - *Kuullun ymmärtäminen, tarinan juonen seuraaminen*

Kategorisoinnin taito: yläkäsitteet ja alakäsitteet

- erityisen tärkeä taito kouluun mentäessä

- Luokittelut näkyväksi: Yläkäsitteet seinälle, lapset sijoittavat alakäsitteen oikeaan kategoriaan
 - *Esim. huonekalut, astiat, ammatit, eläimet...*
 - *Kerrataan usein ja laajennetaan vähitellen*
- Vrt. KILIn "*Tavaratalo*"-leikki: ison pahvisen tavaratalon eri kerroksiin eri "osastoilla" myytäviä tavaroita, lapset saavat onkia tai nostaa kortit ja sijoittaa osastoille → lopuksi kauppaleikki
- **Laiva on lastattu -leikki**





Viitottu rakkaus - paljon materiaalia ilmaiseksi tulostettavissa



Eläimet piilosilla

Tarinassa erilaiset eläimet ovat menneet piiloon. Ne löytyvät jonkin tutun asian edestä, takaa, alta, päältä, vierestä tai välistä.



Kissat piilosilla

Tarinassa söpöt kissat piileskelevät jonkin tutun asian edessä, takana, alla, päällä, vieressä tai välissä.



Koirat piilosilla

Tarinassa ihanat koirat piileskelevät jonkin tutun asian edessä, takana, alla, päällä, vieressä tai välissä.



Keksitään kuville tarinat

Harjoitellaan kuvanlukutaitoa, kysymyksiin vastaamista, kuvailemisen taitoa sekä tarinallista kerrontaa.



Millä sanalla lause jatkuu?

Sisältää kuva- ja sanavihjeen. Jatka lausetta oikealla sanamuodolla.



Harjoitellaan kaksoiskonsonantteja

Harjoitellaan kaksoiskonsonantteja sisältäviä sanoja sekä niiden kirjoittamista kuvien avulla.



Kirjoitetaan kaksoiskonsonantteja

Mikä eläin, asia tai esine kuvassa esiintyy? Jokainen sana sisältää kaksoiskonsonantin



Harjoitellaan synonyymeja

Tehtävässä opitaan ihmisen ominaisuuksia ja samalla samaa asiaa tarkoittavia sanoja.

Viitottu rakkaus



Opetellaan värejä värittämällä lasten piteleimiä ilmapalloja tai käyttämällä värillisiä ilmapallokortteja.



Opetellaan värejä suloisten eläinten kanssa.



Opetellaan värejä upeiden autojen kanssa. Kivaa ja värikästä puuhaa pienille automiehille.



Kyllä/Ei väittämien avulla harjoitellaan värien lisäksi kysymyksiin vastaamista ja vuorovaikutustaitoja.



Kuinka monta suloista eläintä kuvissa esiintyy? Harjoitellaan numeroita 1, 2 ja 3.



Harjoitellaan numeroita 1-10 sekä tunnistetaan eläimiä ja niiden värejä kuvista.



Tehtävissä tunnistetaan kuvassa oleva asia sekä sen väri ja lasketaan montako niitä on.



Tässä tehtävässä ollaan kalastojen matkassa ja opitaan värejä sekä numeroita.

Sanatasolta lausetasolle

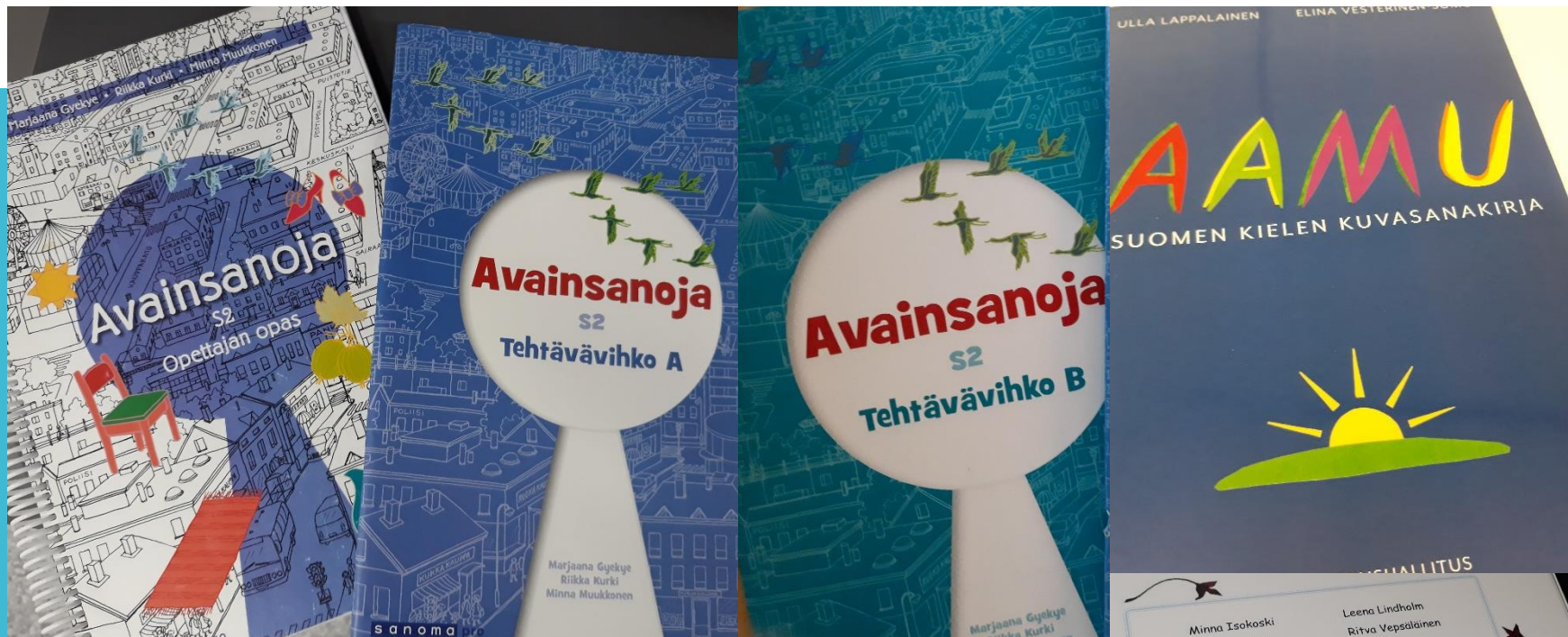


- LAUSEENMUODOSTUKSEN HARJOITTELU
 - Tärkeä askel kielitaidon kehittämisessä
- Lauseen tärkein rakennuspalikka on **verbi**: laajenna verbivarastoa esim. verbikorttipantomimilla ja saduilla, vähitellen persoonataivutusta
- KILI-materiaalista tai itse askarrelluna **“Onkipaikka”-tehtävä**: **sininen-subjekti**, **punainen-predikaatti**, **keltainen-objekti**, (vihreä-adverbiaali)
 - Lapsi onkii esim: **Mummo** **syö** **jäätelön** (nopeasti)
 - Oleellista on ymmärrys lauseeseen tarvittavista aineksista ja niiden yhdistämisestä, ei esim. sanajärjestyksestä tai **“jäätelöä/jäätelön”**-taivutuksista (monet syntaksisäännöt vaikeita, kielikorva kehittyy vähitellen)
- **Story telling dices / Tarinanopat** (edullisesti esim. Tigeristä)
 - Monisanaiseen tuottamiseen, kun peruslauserakenne jo tuttu
- **Oppi & Ilo**: Minä itse kerron tarinan -peli
- Myös **tarinapalapelit** (esim. Djeco)
- **Kuvakirjojen kuvista kertominen**

Opetus- materiaaleja

*Luonnollisesti myös
satukirjat, kuvakirjat ja
erityisesti selkokirjat ovat
loistavaa opetusmateriaalia!*

Esim. Tuhat sanaa -sarja



- **Avainsanoja**-sarjan opettajan oppaasta saa hyvän pohjan S2-opetukselle
- Eskareiden kanssa kannattaa kokeilla lisäksi Tehtävävihko A:n harjoituksia
- **Aamu-kuvasanakirja** toimii pohjana monenlaisille tehtäville
- Näiden rinnalla kannattaa hyödyntää ilmaisia tulostettavia nettimateriaaleja sekä iPad-sovelluksia
- Oppi & Ilo -sarjan tuotteet ja muut maksulliset materiaalit hyvä lisä, jos budjettia on käytössä



Oppi & Ilo - sarjan pelejä

- *Monista peleistä saa helpon hyödyn myös S2-opetukseen, esim.*
- **Kivat kirjaimet** (5-8 v) -peli: alkukirjainten ja alkuäänteiden tunnistaminen omalta pelilaudalta
- **Minä itse kerron tarinan** (4-8 v) -kortit: omaan kerrontaan kannustavia kuvakortteja neljästä eri aiheesta, voi käyttää teemoittain tai sekoittaa keskenään



Muita suosituksia maksullisista materiaaleista

- Suomea Timo Hiiren kanssa



- Roihusten arjessa

<https://www.kipinakeskus.fi/tuotteet/roihausten-perhe/roihausten-arjessa/>

- Marjamäellä

<https://www.valteri.fi/tuote/marjamaella-tuoteperhe/>





(Opetusmateriaaleihin tutustumista)

- Tutustu materiaaleihin ja keskustele, miten hyödynnätte tai hyödyntäisitte näitä

Printattuja materiaaleja (mm. Viitottu rakkaus, Kielipalikat)

Avainsanoja-opeopas

Avainsanoja-tehtäväkirjat A+B

Aamu-kuvasanakirja

Oppi & Ilo -pelit ja –tehtäväkirjat (x 4)

Tarinapalapelit (mm. Djeco)

Alias-kortit; mitä erilaisia käyttötapoja?

Tigerin pelien hyödyntäminen

KiLi – Kieli ja liikunta

• Muut materiaalit:

- Kieltä kieputellen (pdf) → Liikuntaleikkejä
- Osku –opas
- Arviointimateriaalit (Repun takanassa,)
- Alkuopetuksen S2-materiaaleja esim. eskariopettajille: Seikkailujen Aapisen S2-opeopas ym.

Muista myös:
Perusleikeistä
erinomainen
pohja kielen
oppimiseen



- **Kauppaleikki:** Ruokat, numerot, hinta...
- **Nukkeleikit:** vaatteet, kehonosat...
- **Autoleikit:** suunnat, verbit, adverbit...
- **Esineiden piilottamisleikit**
 - Lapset keksivät ohjeita toisilleen: "Laita pallo pöydän alle"
 - Alla, päällä, edessä, takana, vieressä...
 - Kim-leikit: nimeäminen, muisti
- **Laululeikit:**
 - Kielinupun laulut!
 - Kenellä on päällä jotain (väriä)?
 - Pää, olkapää, peppu jne.
- **Liikuntaleikit** tukevat kielen oppimista suoraan ja epäsuorasti (kts. KILI, Kieltä kieputellen-materiaali)

Keskustelutauko!

S2-RYHMÄT → MITÄ MIELTÄ?



- Toteutetaanko teidän ryhmässänne tällä hetkellä säännöllistä S2- tai kieliryhmätoimintaa? Haluaisitko toteuttaa?
- *S2-ryhmät, KILI-ryhmät, KIRI-ryhmät, PAULA-ryhmät...*
 - = *Säännöllinen ryhmä, esim. 5 lasta, säännöllinen kokoontuminen (esim. 1 x / vk), tietty tuokion rakenne ja ennalta suunnitellut aiheet*
- **Kumpi on parempi: S2-opetuksen sisällyttäminen arkeen vai erilliset S2-ryhmät? Sekä että?**
 - Hyödyt?
 - Haitat tai haasteet?

Vierailulla
Turun
Lausteen
monikulttuuris
essa
varhaiskasvatu
ksessa: **VINKIT**

- Turun monikulttuurisen varhaiskasvatuksen **työryhmä**
- **Kielipelit -kansio** kerätty vuosina 2013-2018 verkkokansioon
 - Valmiiksi tulostettavia materiaaleja, joissa ohjeet + peliin tarvittavat kortit jne.

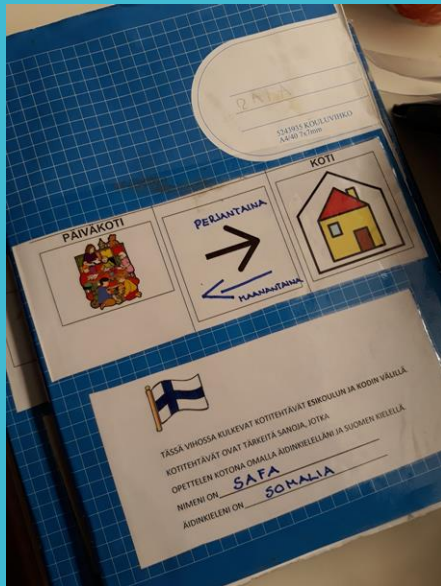
PAULA-ryhmät 4-vuotiaille (puheterapeutti)

https://www.turku.fi/uutinen/2018-04-16_leikeilla-ja-lauluilla-tukea-suomen-kielen-opetteluun

- Arjessa:
 - Viikottainen **kielivihkojen** käyttö, kulkee viikonloppuisin kotiin
 - Kielipelien käytössä pistetyöskentely, pienryhmät
 - **Lukulumon** käyttö – monikielinen äänikirjapalvelu 2018-
 - flipped learning –tyylisesti kuunnellaan sama satu esim. ensin arabiaksi, seuraavana päivänä yhdessä suomeksi
 - **Kirjakassit** perheille – kirjastosta omakielisiä satukirjoja vanhemmille käteen asti, päiväkotito hoitaa lainaamisen aluksi
 - Suomenkielisten lastenlaulujen avaaminen kuviksi
- **Oman äidinkielen tukemisen vahva rooli:**
 - Oman äidinkielen oppimisen suunnitelma vasun lisäksi
- Turussa myös uusi katsomuskasvatusmalli
- 13 uutta lastentarhanopettajaa positiivisen diskriminaation periaatteella, S2-opettajia resursoitu 6 x eskari, 2 x pienet
- Tietotaidon kartuttaminen verme-ryhmissä

Kielivihkot

1:56-Kielet rikkaudeksi!



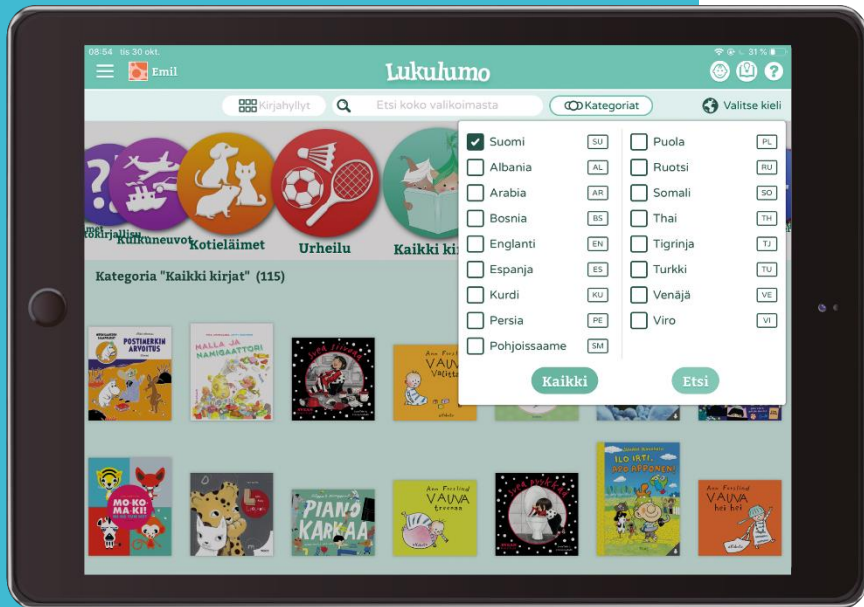
- Kaikilla monikielisillä lapsilla
- Viikottain uutta sanastoa, esim. kuva- ja tehtävämonisteita
 - Esim. viikon teemasanoja -moniste
 - Oppiminen konkreettiseksi ja näkyväksi
- Kulkee viikonloppuisin kotiin, jossa viikon sanoja voidaan käydä myös omalla kielellä läpi "kotiläksynä"
 - → Monet vanhemmat suhtautuvat myönteisesti myös pieniin läksytehtäviin → miettikää ja keskustelkaa yhdessä, sopiiko lapselle
- Alussa omakielinen infoteksti oman äidinkielen merkityksestä ja toisen kielen oppimisesta
- Tavoitteet: pidetään perhe mukana oppimisessa, kerrytetään lapsen sanavarastoa systemaattisesti, yhdistetään suomen ja oman kielen sanastoa
- Vihon käyttö selitetään syksyn alussa lapsen oppimissuunnitelmaa tehdessä sekä yhteisessä tulkatussa vanhempainillassa

Monikielinen varhaiskasvatus



- Kielet rikkaudeksi!
- Monikielisyys Lausteen päivähoidtoyksikössä (video)
 - Huomaa vasun tavoitteet!
 - Varhentamisen resurssi
 - Vinkit monikielisyden hyödyntämiseen vakassa:
 - Omakieliset tervehdykset esille + aamutuokioihin
 - Seinille kuva + sana monilla eri kielillä
 - Monikielisen kirjallisuuden lukeminen (Monikielinen kirjasto)
 - Tuhat sanaa -kirjasarja
 - Viikon kieli / Päivän kieli
 - Kysele lapselta arjessa: miten tämä sanotaan sinun kielelläsi?
 - → Huom: aluksi vaikeaa erottaa eri kielet konsepteina
 - → Tiedosta (ja hyväksy) mahdollinen haluttomuus puhua omaa kieltä
- **21.3. Kansainvälinen äidinkielen päivä**
 - **21.2-21.3. SATAKIELIKUUKAUSI:** www.satakielikuukausi.org
 - **YLE Oppiminen: eri kielten pikakursseja**

Lukulumo



- Monikielinen äänikirjapalvelu, perustettu 2018
 - Sadut kuvitettu ja luettu ääneen, kieltä voi vaihtaa vaikka jokaisen sivun jälkeen. Kielinä mm. arabia, viro, venäjä, somali, ruotsi...
- Ladattavissa iPadille tai Androidille
- Ilmainen kokeilukuukausi! **Testaa, koetko toimivaksi omassa ryhmässäsi ja sopiiko arkeen**
- Jatkossa hinta n. 14 e/lapsi/vuosi → tilattava päiväkodin lapsimäärän mukaan
- Suunniteltu vasun tavoitteita mukailleen: monikielisyys, mediakasvatus jne. → hyötyä myös äidinkielisille suomalaisille
- Helppokäyttöinen ja selkeä sovellus
- <https://www.youtube.com/watch?v=zxiiy76kgbpbk>
- <https://www.iltoppiminen.fi/palvelumme/>

iPadille: muita sovelluksia ja sivustoja

- **VERKKOSIVUJA SELAIMELLE:**
- **Papunetin pelisivut ja selkotarinat**
- **Puhutaan!** -sivu: puhutaan.visnakker.no/ → Sanaston harjoitteluun, lapsi kuulee sanan ja tunnistaa sitä vastaavan kuvan, helppokäyttöinen, lapsi osaa käyttää itsenäisestikin
 - Sopii alkeiskielitason nimeämisvaiheen harjoitteluun

SOVELLUKSET (LADATTAVISSA IPADEILLE):

- [Kikattavan kakkiaisen naamaralli](#) – pohjaa äänteiden oppimiselle
- **Ekapeli Maahanmuuttaja** – äänteiden tunnistaminen
- **Lukulumo** (kts. Edellinen dia)

- **iPadien hyödyntäminen mm. näytelmien ja esitysten videointiin → lapsi pystyy kuuntelemaan omaa puhettaan jälkikäteen**
- + Tulostettava S2-oppimispeli:
<https://marjaretkilautapeli.weebly.com/?fbclid=IwARo6jCJABbnFJ65DDpKQ6TFPTwU23BglvkiTT1SFXrFsusyu1YHzQONQdR4>

Arviointi- materiaalit

Kielireppu
Repun
takanassa
Kielipuntari
Lauran päivä

- Pitääkö kielitaitoa arvioida? Miksi arvioidaan?
 - Milloin ja miten arvioidaan?
 - → Ei itseisarvo, mutta tärkeä työväline
-
- Jatkuva havainnointi arvioinnin peruspohja, myös strukturoituja menetelmiä suositeltavaa hyödyntää
 - *Suunnittele arviointi, huomioi vasussa*
 - *Pyydä tarv. apua S2-opettajalta, dokumentoi hyödynnä arviointitietoa opetuksessa!*





Keskustelua pienryhmissä (4-5 hlö):

- 5-6 -v opet
- 0-4 -v opet

- **Keskustele oman ryhmäsi kanssa seuraavista asioista:**
 - Miten teillä opetellaan ja opitaan suomen kieltä?
 - Millaisia materiaaleja käytätte? Onko materiaalia tarpeeksi?
 - Hyviä yleisiä käytäntöjä arjen sujuvoittamiseen?
 - Mitä haasteita monikielisten ja -kulttuuristen lasten opettamiseen ja ohjaamiseen on ryhmässänne ollut? *Ratkaisuja?*
 - Miten yhteistyö monikielisten vanhempien kanssa sujuu?

Eri ikäkausien tavoitetas- oista lyhyesti

(Lyytinen 2003, Helsingin
kaupungin Ota koppi! -
materiaalista)

- **3-vuotias**
 - Kielellinen tietoisuus alkaa: sana- ja loruleikit
 - Lapsen puhe *lähes kokonaan ymmärrettävää*
 - Taivuttaa sanoja (monikko, verbien persoonataivutus), omatekoiset taivutusmuodot vielä yleisiä
 - Käyttää adjektiiveja, adjektiivien vertailua, verbien aikamuotoja
 - Käsky-, kielto- ja kysymyslauseita
- **4-5-vuotiaat**
- Ilmaisut tarkentuvat:
 - Ajan ilmaukset
 - Paikan ja sijainnin ilmaukset
 - Esineiden ja asioiden kuvailu
 - Tarinankerrontataidot
- Osaa taivuttaa perussanastoa ja muodostaa peruslauseita hyvin, erikoisempien sanatyyppeiden kohdalla omat taivutusmuodot vielä tavallisia

Äänneiden opettamisesta lyhyesti

- Tärkeää huomioida lapsen kotikielen vaikutus. Esimerkkejä:
 - Viro: õ vs. ö, diftongien puute (teetööd = tietyöt)
 - Arabia: eri äännemerkit, eri äänteet, lukusuunta → erittäin paljon toistoja
- Huomioi: lyhyet – pitkät äänteet (tuli – tuuli – tulli)
 - Tunnistamista voidaan harjoitella esim. kehollisesti: venytä pitkälle pitkän äänteen kohdalla, mene pieneksi lyhyen äänteen kohdalla
 - Suomen kielen vokaaliharmonia (auto:ssa vs. auto:ssä) monille kielille vieras ilmiö
- ***Kielijumppaharjoituksilla pohjaa äänneiden harjoittelulle***
- Satu Kieliukosta
- Kikattavan kakkiaisen naamaralli auttaa kasvon lihaksiston hallintaan
- Kielijumppaharjoituksia
- Oppi & Ilo – Ärrän kierrän (n. 10 e) puheterapeutin kehittämä vihkonen
- KILI-materiaali: Kalat ja merihevoset – assosioidaan tietyn äänteen harjoittelu tiettyihin väreihin

Eskarivuoden kielelliset tavoitteet (6v, Lyytinen 2013)

- Sujuva nimeäminen, keskittyvä kuunteleminen, vuorovaikutuksellinen puhe
- Foneeminen tietoisuus kehittyy, oivaltaa äänneet, havaitsee äänne-eroja
- Olisi hyvä, jos perussanasto olisi jo jossain määrin automatisoitunut, jotta lapsi pystyy alusta alkaen ymmärtämään oppikirjatekstejä
- **Kouluun mentäessä vaatimustaso kielen suhteen nousee suhteellisen nopeasti**
 - Tavoitetaivotaso koulun alkaessa A1.2.
 - Koulussa S2-lapselle lähtökohtaisesti S2-oppimäärä
 - Valmistavalle luokalle vain harkitusti
 - **HUOM! S2-status ei saisi olla ainoa syy erityiseen tai tehostettuun tukeen! Harkitse tukipäätös huolella**

Eskarin S2- tavoitteisiin suuntaviivoja valmon sisällöistä:

*Näitä sisältöjä
opiskellaan
valmistavan
opetuksen vuoden
aikana*

- **SISÄLLÖT VALMO-LUOKALLA (RAUMAN OPS)**

- minä, koti, perhe, asuminen, ruoka, vaatteet
- tervehtiminen, kiittäminen, pyytäminen
- aakkoset ja lukusanat
- liikkuminen ja asiointi
- kulkuvälineet, kauppa, puhelin
- määrä, hinta ja aika
- viikonpäivät, kuukaudet, kello
- värit ja perusadjektiivit
- ruumiinosat ja sairaudet
- alustavasti suomalaista kulttuuria, esimerkiksi juhlapyyhiä ja tapoja sekä suomalaisille tärkeää luontoa ja ympäristöä

- **Kuullun ymmärtäminen ja puhuminen**

- suomen kielen ääntämisen harjoittelu
- kysymysten ja vastausten (itseä, arkielämää, perhettä, koulua, tunteita) harjoittelu
- perussanasto: ruoka, vaatteet, perhesanasto, perusverbit, suuntasanat, kysymyssanat
- tervehdykset ja kohteliaisuusfraasit, käskyt, kehotukset, ohjeet
- aikasanat
- tunteiden ilmaiseminen
- erityisesti suullisen ilmaisun harjoittaminen

- **Lukeminen ja luetun ymmärtäminen**

- arkielämän ja koulun kannalta keskeisten sanojen, lauseiden ja lyhyiden tekstien lukeminen
- suomen kielen isot ja pienet kirjaimet
- kirjain-äännevastaavuuden periaate
- äänteiden yhdistäminen toisiinsa ja tavujen rakentuminen
- ääntäminen ja erityisesti oppilaan äidinkielestä puuttuvien äänteiden harjoittelu
- oikea lukusuunta
- tuttujen suomen kielen sanojen ja lauseiden lukeminen
- äänne- ja tavutasolta edeten kohti sana-, lause- ja tekstitasoa

- **Kirjoittaminen**

- isojen ja pienten kirjainten kirjoittamisen opettelu
- suomen kielen keskeisten äännepiirteiden kirjoittamisen harjoittelu (pitkät ja lyhyet vokaalit, yksinäis- ja kaksoiskonsonantit, diftongit)
- motoristen taitojen harjoittelu on myös tarpeen, jos hienomotoriset taidot ovat kehittymättömiä
- tietokoneella kirjoittaminen voi auttaa motoriikan kehittämisessä
- kirjoitetaan helppoja sanoja myös sanelun mukaan ja harjoitellaan alussa sanojen ja lauseiden jäljentämistä ja myöhemmin myös niiden tuottamista

Kaupungin S2- suunnitelma

- Tavoitteena kirjoittaa kevään aikana
- S2-vuosikello ja toiminnan yhteiset periaatteet
- **Saa esittää toiveita ja kommentteja!**
- Jokaisen monikielisen lapsen vasuun tavoitteena sisällyttää S2-osuus
 - Tavoitteena jokaisen S2-lapsen kohdalla kielen oppimisen systemaattiset tavoitteet ja niiden toteutumisen seuranta
 - Myös oman kielen oppimisen suunnitelma yhdessä vanhempien kanssa
 - Kielitaidon kehityksen arviointi vahvemmin mukaan opetukseen: a) pohjaa seuraavan vuoden vasulle b) eskareiden kohdalla tietoa tulevalle luokanopettajalle
- Muuta:
 - Päivitetty Ol niingon gotonas -opas



Välipysäkki

- **Kommentteja tai ajatuksia kielen oppimisen tavoitteista?**
- Loppuosuus: muutama sana kulttuuritietoisuudesta ja kulttuurieroista, infoa kevään muista koulutuksista & palaute

Maahanmuuton vaiheiden käsittely lapsen kanssa

Maahanmuuttoprosessiin liittyy monenlaisia, joskin yksilöllisiä vaiheita. Lapsi kertoo muuttokokemuksista usein epäsuorasti.

Mm. Mielenterveysliitolla materiaaleja muuttokokemusten tarinallistamiseen lasten kanssa



<https://www.mielenterveysseura.fi/fi/julisteet-ja-kortit/millainen-sinun-tarinasi-maahanmuuttajalapsille>

Kulttuuritietoinen varhaiskasvatus



- **Ei tarkoita vaatimusta kaikkien kulttuurien perinpohjaista tuntemista, vaan kiinnostusta ja kulttuurisensitiivisyyttä**
- Maahanmuuttajien, erityisesti pakolaisten kohdalla tietoisuus kotoutumisprosessin yleisistä vaiheista
 - Muutto aina stressaava elämänvaihe
 - Mahdolliset traumat ja niiden käsittely
 - Kulttuuriset erot mm. mielenterveydestä puhumisessa
- **Tiedostetaan, mikä kaikki liittyy kulttuuriin ja miten niitä ilmennetään arjessa**
 - Arvot ja arvostukset, tapakulttuuri, yhteisö- ja perhekäsitykset, lapsikäsitys, sukupuoliroolit, uskonto ja uskonnon merkitys arjessa, aikakäsitys, päiväkotij- ja koulukulttuuri, vapaa-ajanviettotavat
- Tiedostetaan, ettei tausta tai lähtömaan kulttuuri kuitenkaan koskaan yksin määritä yksilöä tai perhettä
 - Perheet erilaisia, pyri vahvistamaan avointa keskusteluyhteyttä pitkäjänteisesti

Esimerkkinä: Lähi-idän maiden* ja Suomen varhaiskasvatus- kulttuuri vertailussa

*yleistys, esim. Syyria, Egypti

- Lähi-idässä päiväkotia on "paikka, jossa lapset leikkivät" vrt. Suomessa varhaiskasvatus pedagogisesti suunniteltua toimintaa
- **Lapsikäsitys:** "Lapsi on lapsi, hän oppii kyllä kaiken sitten koulussa"
- **Oppimiskäsitys:** Oppiminen tapahtuu opiskelemalla, ei esim. leikkien
Toisaalta päiväkodista annetaan myös läksyä (vanhemmat saattavat kysellä Suomessa "Missä läksyt ovat?") → Miten sanoitamme suomalaisia toimintaperiaatteita?
- **Esiopetus** monessa maassa vieras konsepti: miten eroaa koulusta, entä päiväkodista? Mitkä tavoitteet ja toimintatavat?
- **Koulukulttuuri** opiskelutyyli, opiskelustrategiat, opettajien rooli ja asema
- **Harrastuskulttuuri:** Lähi-idässä ei juuri tunneta harrastuksen käsitettä, siksi mahdollisuuksia tuotava selkeästi esille (+Miksi?)
- **Kommunikointikulttuuri:** viesteihin vastaaminen ym. automaationa? Sähköisten järjestelmien käyttö? Luonnollisesti myös kielimuuri
- Muuta: **hygieniakasvatus** → miksi?
 - **Perhekäsitys:** yhteisö vs. ydinperhe → miten vaikuttaa muuton jälkeen?
 - **Käsitykset / uskomukset esimerkiksi mielenterveydestä**
- **Olennaista:** Selitetään monin tavoin ja kärsivällisesti auki suomalaisia toimintatapoja, perustellaan, tarvittaessa kyseenalaistetaan totut tavat
- **Missä tai miten?** Yhteiset tulokset vanhempainillat, infokirjeet, infotilaisuudet vastaanottokeskuksessa...?



Miten perheitä voi auttaa tukemaan lasten omien kielten kehittymistä?

- *Ei ole itsestäänselvyys, että vanhemmat tietävät ja ymmärtävät oman äidinkielen oppimisen merkityksen! → kerro, selitä, muistuta!*
 - Kulttuurierot, oppimiskäsitykset, vanhempien koulutustausta
- Omalle kielelle käännetyt infokirjeet
 - → **suomi, arabia, albania, bosnia, kurdi, persia, ranska, somali, vietnam, venäjä → tulosta KOV>Maahanmuuttajat varhaiskasvatuksessa (tai pyydä Nooralta)**
- Vanhempainillat, tiivis yhteistyö tulkin kanssa
- Perheen niin halutessa anna joskus pieniä läksyjä
- Kannusta
 - Puhumaan omaa kieltä
 - Lukemaan kirjoja omalla kielellä (kirjakassit, monikielinen kirjasto)
 - Katsomaan televisiota tai kuuntelemaan radiota
 - Pitämään yhteyttä ystäviin ja sukulaisiin omalla kielellä

Coming up:
14.3. kieli- ja
kulttuuritietois
uuskoetus
Raumalla

- **Marjaana Gyekye ja Nina Thurin**
- 9.00-15.00. valtuustosali, kaupungintalo
- **Kieli- ja kulttuuritietoisuus sekä suomi toisena kielenä (S2) -
opetus varhaiskasvatuksessa - *Mihin
Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016 ja
Esiopetussuunnitelman perusteet 2014 velvoittavat?***
- Avauksia kieli- ja kulttuuritietoisesta toiminnasta
perusteasiakirjojen mukaan.
- Aineksia oman työtteen kehittämiseen.
- Tietoa alle kouluikäisten suomi toisena kielenä -oppimisesta,
opetuksen tavoitteista, oman äidinkielen tukemisesta.
- Ideoita kieli- ja kulttuuritietoisuuden toiminnan suunnitteluun,
toteuttamiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja arviointiin.

Extra: Kevään
2019
koulutuksia
aiheesta
Rauman
ulkopuolella

- VARHAISKASVATUSTA KIELI- JA KULTTUURITIE TOISESTI 1-15 OP
- [http://www.utu.fi/fi/yksikot/edu/yksikot/okl/sivustot/mmo/Sivut/Varhaiskasvatusta-kieli--ja-kulttuuritietoisesti-\(1-15-op\)-.aspx](http://www.utu.fi/fi/yksikot/edu/yksikot/okl/sivustot/mmo/Sivut/Varhaiskasvatusta-kieli--ja-kulttuuritietoisesti-(1-15-op)-.aspx)
- Kielitietoinen varhaiskasvatus –koulutus (3 op) varhaiskasvatuksen ammattilaisille Turun yliopistossa
- Avoin seminaari **La 2.3. klo 9.30-15.30.**, Turku
 - 3 op:n suorittajille lisäksi la 16.3. klo 9.30-15.30. + verkko-osuus 30.4 asti
- +Kulttuurisesti vastuullinen varhaiskasvatus (4 op) 5.4-25.5.
 - Avoimet seminaarit pe 5.4. klo 16.15-19.30 ja la 6.4. 9.30-15.30
- Ilmoittaudu viim. ti 15.1.

Extra: Kevään
2019
koulutuksia
aiheesta
Rauman
ulkopuolella

- Kielellisten valmiuksien tukeminen varhaiskasvatuksessa (2 op) Helsinki
<http://kauppa.hyplus.helsinki.fi/Kielellisten-valmiuksien-tukeminen-varhaiskasvatuksessa-2-op-Helsinki>
 - Yksi lähipäivä 6.3. Helsingissä + verkkokurssi
 - Viim. ilm. 19.2.
- LUKILOKI-verkkokurssi <https://lukiloki.jyu.fi/>
 - Luku- ja kirjoitustaidon opettamiseen työkaluja, myös monikielisten lasten ja S2-opetuksen näkökulmaa
 - Viim. ilm. 31.1.

1. Palaute
työpajasta
2. Toiveet
koulutuksista
3. Toiveet
yhteistyöstä
S2-opettajan
kanssa 2019.

- Mitä pidit työpajasta, saitko jotain irti omaan työhösi?
- Millaisia koulutuksia/työpajoja toivot jatkossa?
- **Millaista tukea ja työpanosta toivot S2-opettajalta 2019?** Vastaa mahdollisimman konkreettisesti. Pyri miettimään, mistä ryhmällemme on hyötyä pitkällä tähtäimellä.
- Noora Rantanen: 044 430 9116
 - Kiitos!

Lisälukemista kiinnostuneille:

- Osaamista kieli- ja kulttuuritietoiseen varhaiskasvatukseen - opas:
https://www.utu.fi/fi/yksikot/edu/yksikot/sataoppi/Documents/OPAS_Osaamista%20varhaiskasvatukseen.pdf
 - Kieli- ja kulttuuritietoinen varhaiskasvatus-opas, Turun yliopiston Dived-hanke
- [Ota koppi!](#) - Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen monikulttuurisuusohjelma
- [PALOMA-käsikirja](#) – Pakolaisten mielenterveyden tukeminen Suomessa (varhaiskasvatuksen osuus)
- [Kielellisen pienryhmätoiminnan vaikutus maahanmuuttajataustaisten 4-5 -vuotiaiden lasten suomenkielisen tuottavan sanaston kehitykseen](#) – Parkkunen 2018